

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
«31» 08 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Географічний аналіз соціальних систем

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2020/2021
Семестр 7
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Викладач: Брайчевський Юліан Сергійович

Пролонговано: на 2021/2022 н.р. «31» 08 2020 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. () « » 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

Розробник:
Брайчевський Юліан Сергійович, кандидат географічних наук, доцент кафедри країнознавства та туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри країнознавства та туризму
Любіцева О.О.
Протокол №12 від «11» 05 2020 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол від «28» 03 2020 року №
Голова науково-методичної комісії Запотоцький С.П.
(підпис)

Погоджено з науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2020 року №
Голова науково-методичної комісії Червінська Т.Г.
(підпис)

1. Мета дисципліни – формування у студентів географічного способу мислення, опанування категорій географічного простору і географічного середовища, а також їх можливих інтерпретацій у контексті соціологічної проблематики, ознайомлення з базовими засадами географічного аналізу соціальних систем і процесів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне засвоєння навчальних дисциплін «Соціологія простору», «Соціологія глобалізації» та «Методи дослідження міських спільнот»
2. Мати базові навички з користування ГІС
3. Орієнтуватися в сучасній соціологічній теорії

3. Анотація навчальної дисципліни: Виходячи з наголосу на ідіосинкратичному характері соціального життя у кожному конкретному географічному місці, піддаються критичному аналізу тези щодо універсальності суспільного розвитку та державоцентричний підхід до просторового структурування світу. Пропонується огляд альтернативних (по відношенню до модерністських націй та держави) одиниць соціального аналізу (етноси, цивілізації, соціальні класи, гендерні групи, місцеві громади тощо), а також використання географічного масштабу як аналітичного інструменту.

4. Завдання (навчальні цілі): Основними завданнями вивчення дисципліни є

- ознайомитися з предметним полем та проблематикою суспільної географії
- засвоїти принципи аналізу географічних місць як комплексного середовища соціальних, економічних та політичних процесів
- опанування методики просторового аналізу, зокрема із застосування елементів картографічного моделювання

Це спрямовано на формування компетентностей:

- здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів (ск04);
- здатність аналізувати зміст і спрямованість соціальних процесів урбанізації та глобалізації та використовувати методи аналізу, порівняння й оцінки методологічної спроможності різних концепцій урбанізації та глобалізації (ск15).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати базові засади і принципи географічного аналізу соціальних систем і процесів	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	контрольна робота, усна дискусія на практичному занятті	20
1.2	Знати вітчизняні та зарубіжні концепції суспільної географії	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	контрольна робота, усна дискусія на практичному занятті	20
2.1	Вміти застосовувати елементи географічного аналізу у соціологічних дослідженнях	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	контрольна робота, усна дискусія на практичному занятті	20
2.2	Вміти аналізувати вплив комплексного географічного середовища на соціальні системи і пояснювати їх ідіосинкратичні особливості	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	практичне завдання	10

2.3	Вміти використовувати географічний масштаб як аналітичний інструмент	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	практичне завдання	10
2.4	Вміти використовувати методи картографічного моделювання і візуалізації соціологічних даних, зокрема з використанням спеціалізованого програмного забезпечення (MapInfo, Surfer)	Лекція, практичне заняття	практичне завдання	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)					
	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	2.4
Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач (рп04)	+	+				
Застосовувати інструментарій соціологічної науки в дослідженні різних сфер суспільного життя (рп13)			+	+		
Здійснювати опис й осмислення соціальної, демографічної й економічної статистики та застосовувати методи оцінки, регулювання і прогнозування процесів урбанізації та глобалізації (рп19)				+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Кр 1 з тем 1–3, РН 1.1, РН 1.2 – 12 балів/8 балів
2. Кр 2 з тем 4–9, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3 – 12 балів/8 балів
3. Кр 3 з тем 10–12, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3, РН 2.4 – 12 балів/8 балів
4. Участь у дискусії з тем 1–12 на практичних заняттях, РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3 – 28 балів/12 балів
5. Практичне завдання з теми 10, РН 2.1, РН 2.4 – 12 балів/8 балів
6. Практичне завдання з теми 11, РН 2.2, РН 2.4 – 12 балів/8 балів
7. Практичне завдання з теми 12, РН 2.3, РН 2.4 – 12 балів/8 балів

- підсумкове оцінювання: залік

7.2 Організація оцінювання:

1. Кр 1 з тем 1–3, РН 1.1, РН 1.2
2. Кр 2 з тем 4–9, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3
3. Кр 3 з тем 10–12, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3, РН 2.4
4. Участь у дискусії з тем 1–12 на практичних заняттях, РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3
5. Практичне завдання з теми 10, РН 2.1, РН 2.4
6. Практичне завдання з теми 11, РН 2.2, РН 2.4
7. Практичне завдання з теми 12, РН 2.3, РН 2.4

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми*	Кількість годин		
		лекції	практичні заняття	Самостійна робота
1. Суспільна географія як галузь соціальних наук				
1	Еволюція суспільної географії: від перших мандрівників до критичного соціального аналізу	1	2	6
2	Основоположні категорії географічного аналізу (простір, територія, місце, масштаб)	1	2	6
3	Географічний аналіз і критика модерністських теорій суспільного розвитку	2	2	6
2. Сучасні напрями географічного аналізу соціальних систем. Декомпозиція простору				
4	Етноцивілізаційна картина світу	2	2	6
5	Класовий конфлікт і географічний простір	2	2	7
6	Гендерна географія	1	2	6
7	Електоральна географія	1	2	6
8	Географічне місце як комплексна соціальна система	2	2	6
9	Нерепрезентативна географія	2	2	6
3. Картографічне моделювання соціальних систем				
10	Картографічні моделі. Принципи та прийоми побудови і читання	2	2	7
11	Геоінформаційні системи (ГІС) у географія та соціальних науках	2	2	7
12	Створення найпростіших соціологічних картосхем	2	2	7
ВСЬОГО		20	24	76

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Практичні заняття - 24 год.

Самостійна робота - 76 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Стафійчук В.І. Політична географія світу: Навч.Посібник. – Херсон: Олді Плюс, 2016. – 306с.
2. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії: Навч. Посібник. – Одеса: Астропринт, 2001. – 560 с.
3. Яценко Б.П., Кітченко В.К. Країнознавство: основи теорії. – К.: Либідь, 2009. – 312 с.
4. A Companion to Economic Geography (T.J.Barnes, J.Peck, E.Sheppard – eds.): Blackwell-Wiley, 2012
5. A Companion to Political Geography (J.Agnew, K. Mitchel, G. Toal – eds.). Blackwell, 2003.
6. Agnew, J. Place and politics in modern Italy. University of Chicago Geography Research Papers. 2002.
7. International Encyclopedia of Human Geography. Second Edition. Elsevier, 2020.
8. Lipietz A. New tendencies in the international division of labour // Production, Work, Territory / A.J. Scott and M.Storper (eds.) – Boston-London: Allen & Unwin, 1986. – P.234-251.
9. Livingstone, David N. and Withers, Charles W. J. *Geography and Revolution*: , Chicago: University of Chicago Press, 2010.
10. MapInfo Professional 11.0. Руководство Пользователя. Электронный учебник. Доступно на: <http://service.rind.ru/sites/default/files/MapInfo%20Professional%2011.0.%20%D0%A0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%20%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8F%20-%202011.pdf>
11. Moulaert F., Swyngedouw E. Spatial Responses to Fordist and Post-Fordist Accumulation and Regulation // Papers of the Regional Science Association. – 1988. – № 64. – P. 11-23.

12. Thrift, N. Non-Representational Theory. London: Routledge. 2007.

Додаткова:

1. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії. – К.: Вища школа, 1996. – 231 с.
2. Салищев К.А. Картография: Учебник. М.: Высш. шк., 1982. – 272 с.
3. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. Перевод с английского: Ю. Новиков (главы 1–8) под редакцией Е. Кривоной и Т. Велимеева (главы 9–12), под общей редакцией К. Королева. — М.: 2003. // Электронная публикация: Центр гуманитарных технологий. — 01.12.2010. URL: <http://gtmarket.ru/laboratory/basis/3893>.
4. Шпенглер, О. Закат Европы. Т.1. – М.: Мысль, 1993.
5. Agnew, J. Mapping politics: how context counts in electoral geography in *Political Geography* 15(2):129-146 · February 1996
6. Massey, D.B. Space, place, and gender. Minneapolis: University of Minnesota Press. 1994
7. Taras, V., Steel, P. & Kirkman, B.L. Does Country Equate with Culture? Beyond Geography in the Search for Cultural Boundaries. *Manag Int Rev* 56, 455–487 (2016).